

A Szepesi prépostság temploma

2015 augusztus 03. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejt?zköd? Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

A Szepesség a történelmi Magyarország egyik legnagyobb terület?, természeti szépségekben és m?vészeti kincsekben máig leggazdagabb régi vármegyéje.

A kései román kor stílusjegyeit láthatjuk a nyugati díszkapun és az ikerablakos harangtornyokon (A szerz felvétele) Leny?göz? tájképét nyugaton a Magas-Tátra, északon a lengyel határvidék, körös-körül ?serd?k borította hegysorok alkotják. A folyók mentén, völgyekben, kies lapályokon vertek gyökeret a 10-12. századi magyar/kabar határ?rök – a szepesi „tíz lándzsások” –, majd a tatárjárás után német földr?l családostól ide települt szász erd?munkások. Utódaik nyolc évszázadon át védelmezték, építették-szépítették a honukat.

„Szepes vármegye ma is fönnálló s közel kétszáz templomának legalább is háromnegyed része a XIII-XIV. századig vezetheti vissza múltját. Eredeti állapotában e templomok közül jóval kevesebb maradt fönn” – írta Divald Kornél a Szepes vármegye m?vészeti emlékeit ismertet? m?vében, 1905-ben. Valóban: a talán tucatnyi Árpád-kori eredet?, a sz?kös területhez képest azonban meglep?en nagyszámú gótikus építményekb?l még a 21. század elején is találni hatvan-hetvenet öreg falvakban, ódon kisvárosokban.

Amikor el?ször jártam végig, 1972-ben a szepeshelyi Káptalansort, szél szaggatta tetej?, omló vakolatú barokk paloták szegélyezték az egyetlen macskaköves utcát. A tizennégy kanonoki házat csak 1990 után, jelent?s nyugati egyházi donációval hozták rendbe. A remek egyházi m?emlékegyüttes ikonikus része a kéttornyú székesegyház (képe sokaknak ismer?s lehet a megunhatatlan Fekete város cím? tévéfilmb?l).

Árpád-kori okleveleinkben Silva Zepusnak – Szepes-erd?nek – nevezték a már Szent István királysága alatt megszervezett várispánságot, amelynek központja a ma is látható, irdatlan nagyságú szepesi vár volt.

Nem messzi t?le, a Szent Márton-hegyen épült els? szentegyház fest?i látványa uralja a tájat. Divald szerint a prépostság 1198 körül történt alapítása el?tt nem készítettek k?b?l templomot e vidéken; a történetírás III. Béla király fiát, Imre királyt (1196–1204) tartja az els? egyház els? építtet?jének. Fenntartása az esztergomi érsek kegyurasága alá lett rendelve. A különböz? id?beli részletekb?l áll egybe a román kori, és a több gótikus korszakban készült impozáns, kéttornyú templom.

Legkorábbi része a három egyforma magas hajó alkotta 13. századi, bimbós fejezet? pilléreken nyugvó, lapos boltozatú, 24 méter hosszú, 19 méter széles gyülekezeti tér, amely már a tatárjárás el?tt elkészült, Szent Márton tours-i püspök tiszteletére. Az 1241-ben megrongált templomot 1245 és 1273 között Mátyás szepesi prépost renováltatta, bevégezve a nyugati hajószakasz boltozását, valamint a kegyúri karzat és az el?tte álló toronypár megépítését. A kései román kor stílusjegyeit láthatjuk a nyugati díszkapun és a vakárkáddíszes, ikerablakos harangtornyokon.

A keletre néz? szentély már a csúcsíves stílus jegyében kapta új arculatát: Hunyadi Mátyás uralkodása alatt, 1462–1478 között csillag- és hálóboltozatos apszis került a régi helyébe. A legnagyszer?bb épületrész mégis csak a templom déli oldalához 1488 és 1493 között „odaragasztott”, érett gótikus Zápolya-kápolna, Imre és István nádorok egész alakos, már-már a reneszánszba hajló vörös márvány sírköveivel. Az északi mellékhajó falán láthatjuk a magyarországi történelmi festészet legrégebbi emlékét: a Károly Róbert királlyá koronázását ábrázoló hatalmas freskót. Az Árpád-ház kihalását (1301) követ? évtized trónviszályaiból gy?ztesként kikerült nápolyi herceg (V. István király unokája), I. (Anjou) Károly 1310-ben nyerte el Szent István koronáját. Még meg kellett küzdenie az ország feletti uralomért viszálykodó kiskirályokkal, de 1312-ben a Hernád menti Rozgonynál Károly Róbert, szepesi nemesek és a kassai polgárok dönt? segítségével legy?zte az Amadé-fiakat. Ennek emlékére – Károly 1318. évi szepességi látogatása el?tt egy évvel – készült el a pompás falkép. Az uralkodó a középen trónoló Sz?z Mária alakjától jobbra, fején a koronával látható, mögötte a fegyveres szepesi várnagy; balra Tamás esztergomi érsek és Henrik prépost mutatja fel a királyi jelvényeket.

A páratlan érték? képre 1861-ben bukkant rá egy l?csei tanár a mészrétegek alatt. Ipolyi Arnold akadémikus ismerte fel a jelent?ségét: m?vészeti és történeti kapcsolatát a nápolyi udvarral. Az 1880-as években Storno Ferenc építész restaurálta, nem a kell? módon.

A Szepesség, (a kés?bb világörökségi rangú) L?csе óvárosával és páratlan m?kincseivel együtt 1920-tól Csehszlovákia része lett. A két világháború közötti, azután a szocialista államnak nem volt szívügye magyarok és szászok történelmének, kultúrájának meg?rzése. A második Szlovák Köztársaságban újabban meglep? igyekezettel foglalkoznak a m?emlék épületek régészeti kutatásával és renoválásával, sor kerülhet a falképre is.

Jobb kés?n, mint soha – mondhatjuk erre.

A sorozat 2001. június 24-t?l 2015. február 28-ig a Magyar Nemzet szombati magazinjában jelent meg.

Ludwig Emil - www.magyarhirlap.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Tisztelt olvasók!
Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: https://twitter.com/syracuse73. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló